

ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΣΥΝΕΞΕΤΑΣΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ - ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

ΘΕΜΑ : ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

« Τα φύλα σε πόλεμο»

Η αλήθεια είναι πως το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών δεν αποτελεί ένα μεμονωμένο ή ατομικό περιστατικό, αλλά είναι βαθιά κοινωνικό. Μέσα σ' ένα πατριαρχικό περιβάλλον, που μας κοινωνικοποιεί στις διακρίσεις με βάση το φύλο και τον σεξισμό, μας μαθαίνει πως το γυναικείο φύλο είναι υποδεέστερο του αρσενικού, επιτρέποντας συστηματικές διακρίσεις, αρνητικές ή φοβικές κρίσεις, φυσικούς περιορισμούς και εκδηλώσεις μίσους εναντίον του. Ως φαινόμενο, επίσης δεν εντοπίζεται σε μία κοινωνική ομάδα, αλλά διαπερνά τα όρια της φυλής και της κοινωνικής τάξης, ενώ μπορεί να λάβει πολλές μορφές βίας, όπως την ενδοοικογενειακή βία, τη σεξουαλική κακοποίηση, το βιασμό, τη σωματεμπορία και τη σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία. Ποια λοιπόν, είναι τα βαθύτερα αίτια, που το πυροδοτούν και ποιες οι επιπτώσεις του τόσο στα ίδια τα θύματα, όσο και στην ίδια την κοινωνία;

Πρωταρχικά, ο σεξισμός μέσω της απόδοσης συγκεκριμένων ικανοτήτων στους άνδρες, όσο και στις γυναίκες οδηγεί αναπόφευκτα στη δημιουργία κοινωνικών απαιτήσεων και προσδοκιών από κάθε φύλο. Στις περισσότερες κοινωνίες, η αρρενωπότητα είναι άρρηκτα συνυφασμένη με τη δύναμη και την κυριαρχία. Στον αντίποδα, η θηλυκότητα είναι ταυτόσημη με τη σωματική αδυναμία, την υποταγή, την τρυφερότητα και τη φροντίδα. Με λίγα λόγια, η στερεοτυπική κοινωνική πραγματικότητα δεν επιτρέπει στους άνδρες να λυγίζουν και να είναι ευαίσθητοι και συγκρατημένοι και αντίστοιχα στις γυναίκες να κατέχουν θέσεις εξουσίας και ισχύος. Παρόλο που η ισότητα των φύλων έχει επιτευχθεί σε μεγάλο βαθμό, τα επίσημα στατιστικά στοιχεία και οι έρευνες αποδεικνύουν το αντίθετο. Το μίσος ή η

αντιπάθεια για τις γυναίκες βασίζεται σε σεξιστικές αντιλήψεις και προκαταλήψεις. Ο μισογυνισμός μπορεί να εκδηλωθεί με πολυάριθμους τρόπους, μεταξύ των οποίων η σεξουαλική διάκριση, η εχθρότητα, οι αντιλήψεις περί ανδρικής υπεροχής, η υποτίμηση των γυναικών και η βία κατά των γυναικών.

Προς επίρρωση των παραπάνω, η οικογένεια ως πρωτογενής φορέας κοινωνικοποίησης συντελεί τον πιο ουσιαστικό ρόλο, όσον αφορά στη διαμόρφωση σωστών προτύπων και ηθικών αξιών απέναντι στους νέους. Συγκεκριμένα, όταν δεν επικρατεί ισότητα ανάμεσα στους δύο γονείς μέσα στην οικογένεια και φέρονται ο ένας στον άλλο με στοργή, τότε οι κόρες δε διέπονται από αυτοεκτίμηση και δεν αντιλαμβάνονται τον ισότιμο ρόλο των δύο φύλων. Παράλληλα, σ' ένα υγιές οικογενειακό περιβάλλον, οι άνδρες μαθαίνουν να σέβονται το γυναικείο φύλο και να μην επιχειρούν να το υποβιβάζουν με κανέναν τρόπο, είτε με τη χρήση σωματικής, είτε ψυχολογικής βίας. Εάν μεγαλώσουν σ' ένα πατριαρχικό περιβάλλον, είναι πιθανόν να υποτιμούν τη γυναίκα. Στο σχολικό περιβάλλον, οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να μην είναι ανεκτικοί απέναντι σε φαινόμενα έμφυλης βίας. Τέλος τα ΜΜΕ, με αποκορύφωμα το διαδίκτυο, προωθούν έντονα την έμφυλη – εκφοβιστική συμπεριφορά. Επεξεργασμένες πληροφορίες, δημοσίευση προσωπικών δεδομένων, σεξουαλική παρενόχληση και απειλές είναι ορισμένες από τις περιπτώσεις, που δεν είναι καθόλου αμελητέες. Επιπλέον, η υπερβολική έκθεση των ανθρώπων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και η άκριτη δημοσίευση των προσωπικών στιγμών, « επιτρέπει» σε ορισμένους επιτηδείους να πραγματοποιούν τις ανήθικες ορέξεις τους.

Για να αναδειχθούν όλες οι εκφάνσεις του ζητήματος, η έμφυλη βία έχει σημαντικό αντίκτυπο στα παιδιά, που τη βιώνουν μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον. Τα παιδιά είναι ιδιαίτερα ευεπηρεάστα από τη βία μέσα στην οικογένεια, γιατί δεν έχουν τη δυνατότητα να την ελέγξουν και το μόνο, που επιζητούν είναι ασφάλεια από τους γονείς. Συνεπώς, τα παιδιά αποδέκτες αυτής της βίας παρουσιάζουν αυξημένη

επιθετικότητα και άγχος, χαμηλή αυτοπεποίθηση και προβλήματα συμπεριφοράς, σε σχέση με παιδιά, που διαβιούν σ' ένα ήρεμο και ασφαλές οικογενειακό περιβάλλον. Αυτό μακροπρόθεσμα καθορίζει τις σχέσεις των παιδιών με τους συνομηλίκους, τις επιδόσεις τους στο σχολείο και γενικά την ψυχοσωματική τους υγεία. Επειδή οι γυναίκες υπερτερούν σε σχέση με τους άνδρες στην αποδοχή βίας, πιθανόν λόγω σωματικής αδυναμίας και διαίωνισης κοινωνικών στερεοτύπων, οδηγούνται σε σοβαρούς σωματικούς τραυματισμούς και πολλές φορές στον θάνατο. Σε ψυχική κλίμακα, διέπονται από αισθήματα φόβου απέναντι στον θύτη αδυνατούν να απεγκλωβιστούν από την απειλητική – χειριστική του συμπεριφορά και διαιωνίζουν την κατάσταση. Ως απότοκο, υφίστανται κατάθλιψη και κοινωνική απομόνωση, εξαιτίας της ανικανότητάς τους να επικοινωνήσουν το πρόβλημα, ου βιώνουν και της απεγνωσμένης προσπάθειας να «προστατεύσουν» τον εαυτό τους από συναισθήματα ενοχής και ντροπής.

Σε κοινωνικό επίπεδο, διαιωνίζονται αρνητικά στερεότυπα μεταξύ των δύο φύλων, που οπισθοδρομούν την κοινωνία και διαρρηγνύουν το αίσθημα κοινωνικής συνοχής. Ο φόβος και η ανασφάλεια των θυμάτων της έμφυλης βίας, υπερτονίζει την ανικανότητα των δικαστικών και θεσμικών αρχών να θέσουν αυστηρές ποινές, ώστε να προασπιστούν μακροπρόθεσμα περισσότερα άτομα και να επικρατήσει ένα αίσθημα κοινωνικής ασφάλειας. Παράλληλα, σε κοινωνική κλίμακα, επικρατεί κοινωνικός στιγματισμός των θυμάτων και πολλοί κατηγορούν τα θύματα ότι έχουν προκαλέσει αυτή τη συμπεριφορά και εξώθησαν τον θύτη στην «τιμωρία» τους.

Συλλήβδην, παρόλο το νομοθετικό πλαίσιο, που προστατεύει ανθρώπους, που έχουν υποστεί έμφυλη βία, το πιο σημαντικό είναι να αντιμετωπισθούν ριζικά τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις, που πυροδοτούν την έμφυλη και γενικότερα τη ρατσιστική βία. Κρίνεται επιτακτική η ανάγκη συνειδητοποίησης των διαστάσεων, που καταλαμβάνει το φαινόμενο αυτό και το κακό, που κάνει στις

επερχόμενες γενεές, μέσω της διαιώνισης κοινωνικών στερεοτύπων. Είναι αναγκαία η συνειδητοποίηση ότι όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι και χρήζουν ίσης αντιμετώπισης. Ο καθένας οφείλει να «σπάσει» τη σιωπή του, αφού όμως πρώτα «σπάσει» την αποσιώπηση...

Ματίνα Κωστοπούλου, 17/1/2022

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

«Βία»

Βία δεν είναι οι φωνές του αγέρα που τρέχει στα βουνά

Μήτε τα νερά στο ορμητικό ποτάμι.

Βία είναι της κάμαρης τα λόγια τα χοντρά,

τα δάκρυα στα σεντόνια τα λινά

του κορμιού που προδόθηκε σε έναν έρωτα χαράμι.

Βία είναι το απότιστο λουλούδι της αυλής,

το βάζο με τα κρίνα στο σαλόνι .

Βία είναι ο θάνατος στο έμβρυο που δεν χάρηκε το φως της πιο μικρής
αυγής.

Στον ουρανό να χάνεται ένα παιδικό μπαλόνι.

Και όλοι μιλούν για την ειρήνη.

Την όμορφη κοπέλα που ποτέ στα μάτια δεν την κοιτούν.

Για την γυναίκα που πείνασε, βιάστηκε στου πολέμου την δύνη.

Για την γυναίκα που ποτέ δεν σεβάστηκαν και πάντα κρυφά
υποτιμούν.

Και όλοι αυτοί μιλούν για την ειρήνη...

Σαράντος Μινώπετρος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ :

ΘΕΜΑ Α

A1. Να αποδώσετε περιληπτικά το νόημα της 2^{ης} και 3^{ης} παραγράφου του ΚΕΙΜΕΝΟΥ 1 σε περίπου 80 -100 λέξεις.

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ Β

B1. Να σχολιάσετε τη λειτουργία του τίτλου του ΚΕΙΜΕΝΟΥ 1. Έπειτα, να δώσετε έναν τίτλο, κάνοντας χρήση της αναφορικής λειτουργίας του λόγου.

Μονάδες 10

B2α. Ποιος είναι ο τρόπος, με τον οποίο οργανώνεται ο λόγος στη 2^η παράγραφο του ΚΕΙΜΕΝΟΥ 1;

Μονάδες 10

B2β. «Ο φόβος και η ανασφάλεια των θυμάτων της έμφυλης βίας, υπερτονίζει την ανικανότητα των δικαστικών και θεσμικών αρχών να θέσουν αυστηρές ποινές, ώστε να προασπιστούν μακροπρόθεσμα περισσότερα άτομα και να επικρατήσει ένα αίσθημα κοινωνικής ασφάλειας.» .Να εντοπίσετε το είδος της σύνταξης και να ερμηνεύσετε τη χρήση της από την συγγραφέα. Στην πορεία, να τη μετατρέψετε στην αντίθετη μορφή.

Μονάδες 10

B3. Να περιγράψετε το σκίτσο του ΚΕΙΜΕΝΟΥ 2 και να ερμηνεύσετε το βαθύτερο νόημα, που υποκρύπτεται σε περίπου 100 λέξεις.

Μονάδες 5

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Να δώσετε τον ορισμό της βίας σύμφωνα με το ποιητικό υποκείμενο, κάνοντας χρήση τουλάχιστον δύο κειμενικών δεικτών. [μονάδες 8]. Στη συνέχεια, να σχολιάσετε το ρόλο των αποσιωπητικών στον τελευταίο στίχο του ποιήματος (Και όλοι αυτοί μιλούν για την ειρήνη...) [μονάδες 7].

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Σε μια επιστολή, που αποστέλλετε στον γενικό γραμματέα του ΟΗΕ, επιθυμείτε να καταδείξετε τις μορφές έμφυλης βίας, που καταγράφονται σύγχρονες κοινωνίες και στην πορεία προσπαθείτε να του επισημάνετε κάποιους τρόπους περιστολής του εν λόγω φαινομένου, ώστε να προαχθεί η υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. (350- 450 λέξεις)

Μονάδες 30